پوهندوی آصف بهاند ۲۰۱۶/۱۰/۲۱

له ماشومانو او کوچنیانو سره

د تاوتریخوالی ستونزه

دویمه برخه

زموږ د ګلالیو ماشومانو او کوچنیانو سترګې او څیرې

موږ ته وايي: موږ د ژوند په هغه پړاو کې یو چې

نه غواړو د خبرو اوریدو په ځای مو پر مخ

څپیړې ولګیږي، موږ نه غواړو چې

د مثبتو لوستونو او موزیک

د اوریدو پر ځای

د ټوپک او بمونو

درزا واورو.

له ماشوم او کوچني سره تاوتریخوالی او د هغوی زوروني ته که په ځیر سره وکتل شي، کیدای شي پایلې یې داسي وي:

ــ له ماشوم او کوچني سره د تاوتریخوالي آثار او پایلې د هغوی پر ذهن او روان باندي د تل له پاره پاتي کیدای شي،
ــ زموږ په هیواد کي د کورنۍ، ښونځیو او ټولني په چاپیریال کي، پر ټولنه باندي د ناوړه قوانینو د حاکمیت په وجه د تاوتریخوالي له پاره شرایط چمتو دي او عملي کیږي هم،

ــ جسمي او رواني تنبیه د ماشومانو او کوچنیانو په راتلونکي ژوند باندي ډیره نا وړه اغیز لرلای شي،
ــ له ماشومانو او کوچنیانو سره د تاوتریخوالي په پایله کي هغوی چغي وهي، خو مشران یا د تاوتریخوالي عاملین یې نه اوري، که یې اوري، پام نه ور ته کوي او ځان حق په جانبه ګڼي،

ــ ټولنه او مشران باید په دې پوه کړای شي چي له ماشومانو او کوچنیانو سره تاوتریخوالی پټ جنایت دی،
او په پای کي دا دوې مهمي پوښتني چي ټول اړوند مسوولین او قلموال باید پام ور ته وکړي:

۱ــ له ماشومانو او کوچنیانو سره تاوتریخوال څه شی دی؟

۲ــ له ماشومانو او کوچنیانو سره د تاوتریخوالي عوامل کوم دي؟

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزی بڼي پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په ځیر و لولئ

د ې يوې ډلې کوچنیانو ته چا د څه په نامه وسله په لاس ورکړې او دا بل ماشوم چا په وسلو او مرمیو محاصره کړی؟
طبعاً مشرانو او هغه مشر نه پوهیږي چې دا حالت پر دې ماشومانو او کوچنیانو باندې په راتلونکې څه راولي؟
زما نوی نسل چې په دې بڼه روزل کیږي، سبا به د څه تمه ترې ولرو؟
مور لا په اورنې کې ماشوم ته د ځګرې انځور او د نفرت تابلو په مخ کې ږدو،
آیا دا تاو تریخوالی دی که نه؟

له ماشومانو او کوچنیانو سره د تشدد او تاوتریخوالي په باب زموږ قلموال غلي نه دي ناست او کله نا کله یې دغو ستونزو ته په پام سره مقالې لیکلې یا ژباړلې دي چې زه به یې د مثال له پاره د ځینو سر لیکونه را واخلم:

ـ په تعلیمي ادارو کې تشدد،
لیکوال: ډاکټر مبارک علي،
ژباړن: بارکوال میاخېل،
دا مقاله په تاند ویبپاڼه کې په څو برخو کې خپره شوې ده.

ـ د ماشومانو وهل ځیرکتیا ته څومره تاوان رسولی شي؟
لیکوال: ډاکټر سباوون،

ـ ولې جوماتونو کې زده کوونکي ماشومان وهل کیږي؟
لیکوال: محمد قاضي زاده،

ـ لونګ: وهل کړې و یوې ښځې په تیره زمانه کې،
همیم جلالزی
افغان ورځپاڼه لیکوونکی،

ـ کورنی شخړې او ماشوم،
ژباړه: نعیمه غني،

ـ د ښوونکی ورځ، تعلیم په وهلو نه په مینه زده کول کیږي
لیکونکی. نوربادشاه یوسفزی،

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

دغه راز په پل ويبپانه کې ــ چې د ماشومانو او کوچنيانو د روزنې او د ماشومانو او کوچنيانو د ادبياتو ځانګړې ويبپانه ده ــ له ماشومانو او کوچنيانو سره د تاوتريخوالي په باب ګڼې مقالې او لاربښوونې آنلاين شوي دي او وخت په وخت آنلاين کېږي.
پاسنيو يادو قلموالو او ځينو نورو ليکوالو زموږ د ټولنې ستونزو ته په کتو سره، له ماشومانو او کوچنيانو سره د تشدد موضوع ته په پام، دا موضوع او دا ستونزه تر خپلې وسې په مستند ډول څېړلې ده، د خپلو تجاربو او پوهې نه يې په استفادې سره حللارې ور ته ښوولې دي، خو زه يې داسې انګيرم چې تر څو د ټولنې فکري تګلورى بدل نه کړاى شي، نه شي کيداى چې له کوچنيانو او ماشومانو سره د روان تشدد مخه ونيول شي، لومړى بايد په عام ډول پر ټولنه باندې په حاکم فکري سيستم کې بدلون راوستل شي، بيا نو کولاى شو د روان تاوتريخوالي مخه ونيول شي او دا کار د تعليم د عاميدو له لارې ډير ښه تر سره کيداى شي.
زموږ په ټولنه او هيواد کې دغسې چې له ډيرو نورو جدي مسايلو سره، سر سري او عادي چلند کيږي، له ماشومانو او کوچنيانو سره د تاوتريخوالى ستونزې ته هم دومره چې ښايي پاملرنه، نه شوې او نه هم پاملرنه کيږي، خو په نورو هيوادونو کې دا مسأله دومره جدي نيول کيږي چې په دې برخه کې نوي قوانين طرحه او پارلمان ته وړاني کيږي او د پارلمان له تاييد نه وروسته يې اړوند ارګانونه په جدي ډول تطبيقوي. په همدې نږدې ورځو کې د اندونيزيا پارلمان دا موضوع تصويب کړه چې له کوچنيانو سره د جنسي تاوتريخوالي مجرمينو ته د عقيميدو او خسي کيدو سزا ورکړل شي.
دا موضوع د اندونيزيا په پارلمان کې هغه وخت را پورته شوه چې له دې نه څو ورځې وړاندې پر يوې ځوارلس کلنې نجلۍ باندې ډله ايز جنسي تيرى وشو او هغې جلې خپل ژوند له لاسه ورکړ.
خو زموږ په هيواد او زموږ پر ټولنې باندې داسې وحشت حاکم کړاى شوى دى چې دې ته ور ته پيښې هره مياشت، هره اونۍ او ښايي هره ورځ وشي، خو د څه ويلو ځوک نه شته او عاملين يې هسکه غاړه ګرځي.
له ماشومانو او کوچنيانو سره د تاوتريخوالي پر موضوع باندې، تر ټولو په نوې مقاله کې چې په تاند ويبپانه کې مې له نظره تيره شوه، يو ليکوال د ښونکې د ورځې په پلمه دا موضوع مطرح کړې ده چې په ښوونځيو
 کې تر ټولو نه مخکې خپله ښونکې له زده کونکو سره هم لفظي تاوتريخوال کوي او هم فزيکي تاوتريخوالى. د ده د ليکنې سر ليک دا دى:

«د ښونکي ورځ، تعليم په وهلو نه په مينه زده کول کېږي »
د دې ښاغلي د ليکنې څو کرښې په ولولو:

« يوه ورځ مې فکر وکړو که زه په ټولګي کې تر ټولو کمزورى او د پوښتنې کولو جرات نلرم خو لاعمل يې د ماشومتوب د سکول د ښوونکيو سلوک دى، تشدد سپکاوى او توهين دى خو چې د افغانستان او پاکستان دا نور زده کوونکي ولې د پوښتنې جرات نلري، کله چې مې د دواړه هيوادونو د هلکانو څخه وپوښتل نو هغوى راته هم دغه لامل وښودلو چې د سکول تشدد او توهين ترې زړه وباسلې چې وس پرې کرېږي.
مهمه نه ده چې تاسو دې زما د دې خبرې سره موافقه يئ چې ګڼې په وهلو او تشدد د يو زده کونکي په لويې والي کې بې جراته او بې همته کوي، که څوک په دې فکر وکړي کيداى شي په کومه نتيجه ورسېږي.
تعليم په وهلو نه په مينه زده کېږي، که د ماشوم سره د ترخې پرځاى خوږه و ويل شي هغه کار بيا ماشوم په مينه کوي، د ښونځې ښونکې که هر رقم وي ډېر د عزت او احترام وړ وي، که ښونکي نه وي نن به ما دا ليکنه نه وه کړې، نه به تاسو دا ليکنه لوستلې وه، ښونکي پيشه په ټوله کې د هرې پيشې ستره ده ولې چې د دې پيشې روسته بيا نورې پيشې پيل کېږي، ښوونکې د ټولنې د سر ګل دى...»

د دويمې برخې پاى

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رااليرلو مخکې په ځير و لولـئ